

Bil sem soustvarjalec smučarskih oddelkov na Gimnaziji Škofja Loka

Kot soustvarjalec tega dela slovenske smučarske zgodovine sem bil povabljen, da podam svoj pogled na to, na nek način pionirsko obdobje slovenskega smučanja. Ker sem dobil za pripravo prispevka malo časa, sem razumel, da ne gre za kronologijo in letnice, pač pa v resnici za moje spomine na obdobje pred tridesetimi leti, tedaj še v Jugoslaviji.

Napisal sem, da je šlo tedaj, po mojem za pionirsko obdobje slovenskega smučanja, in se zavedam, da je to potrebno utemeljiti.

To je bilo obdobje po letu 1973. Dotlej je bilo v slovenskem alpskem smučanju le nekaj večjih imen, ki pa nikakor niso dosegla deseterice najboljših na svetu: Tine Mulej, Matevž in Slavko Lukanc, Ludvik Dornik in prav tedaj Marko Kavčič, edini jugoslovanski udeleženec zimskih olimpijskih iger v Sapporu na Japonskem, med dekleti pa Krista Fanedl in Majda Ankele. Treniralo se je »tako tako« in krožila je anekdota, kako je Tinček Mulej, ki so mu predlagali, da bi začel s kondicijskimi treningi že oktobra, odgovoril:

»Konec decembra se vidimo na snegu.« Bil je gozdar in vse dneve je hodil po gozdovih, toda tedaj v smučanju še niso poznali sodobnega načina treninga, kot so ga uporabljali že v atletiki in ekipnih športih. Tedaj se je smučalo doma, ko je bil sneg.

V letih, o katerih govorim, pa so se začele razmere spreminjati tudi v smučanju. V začetku le za reprezentante. Začelo se je razmišljati tudi o poletnem treningu.

Nastajali so novi smučarski klubi zunaj Tržiča, Maribora in Ljubljane. Posebej zagnani so bili v Skofji Loki. Ločan Janez Šter, republiški poslanec in direktor tedaj enega najpomembnejših jugoslovanskih izvoznih podjetij Slovenijalesa, je bil zagnan smučar, ki je imel dva sinova smučarja, tedaj pionirčka, Iztoka in Sama. Domislil se je, da bi lahko imeli mednarodne tekme tudi pionirji in pionirke, in Ločani so ob 1000-letnici Škofje Loke organizirali prvo tekmovanje pionirjev za Pokal Loka, ki poteka še danes. Tedaj je bila to tretja takšna tekma v Evropi: prva je bila Trofeo Toppolino v Italiji, druga Pokal Ovomaltine v Švici, tretja pa Pokal Loka. Tak je vrstni red najpomembnejših tekmovanj za pionirje v Evropi še danes.

Na teh tekmovanjih ne nastopajo ekipe klubov, ampak državne reprezentance. Torej je bilo treba ustanoviti oziroma organizirati jugoslovansko državno pionirsko reprezentanco. To so bili drugačni časi, sedež smučarske birokracije je bil Beograd, tudi Tone Vogrinc Tona kot državni selektor za reprezentance je moral delovati iz Beograda.

Janez Šter je bil mojster za organizacijo. Našel je prof. Ivana Križnarja, tudi Ločana, športnika, ki je bil takrat vodja pedagoških svetovalcev Zavoda SRS za šolstvo. Tedaj sem v Ljubljani uvajal nove metode v trening alpskega smučanja in moj sošolec Ivan Križnar je name in na moje delo opozoril Janeza Štera. Hitro smo se strinjali, da imamo enake poglede, in postal sem prvi selektor državne pionirske reprezentance v alpskem smučanju, kar sem ostal šest sezon, dokler me ni odnesel politični piš.

No, to je bil šele začetek. Vedeli smo, da ni dovolj, da skrbimo le za pionirsko reprezentanco, pač pa je bilo treba vzpostaviti enoten sistem vzgoje smučarskih tekmovalcev do vstopa v člansko reprezentanco. Tako je bila naslednja stopnja »smučarska gimnazija«. Iskreno je treba priznati, nič originalnega se nam ni posvetilo, imeli smo pač toliko poguma in zagnanosti, da smo to, kar so imeli drugi smučarski, bistveno bolj bogati narodi, izpeljali v Sloveniji.

Poznali smo smučarsko osnovno šolo v Bistrici ob Dravi pri Špitalu, pa smučarsko gimnazijo v Stamsu na Tirolskem itd. Poleg tega pa je leta 1974 na ljubljanski gimnaziji Šentvid prof. Ivo Čemilec, sicer trener za smučarske skoke, ustanovil športni razred. V njem sta začela moj sin Tomo in kolesar Matjaž Zanoškar, da omenim samo bodoče državne reprezentante. Tako

smo k sodelovanju privabili prof. Černilca in ustanovili prvo jugoslovansko smučarsko gimnazijo v Škofji Loki. Programe je vpeljeval prof Križnar, stroko je vodil prof Černilec, jaz pa sem bil predsednik sveta smučarskih oddelkov.

Prvo šolsko leto je bilo 1976/77, ko smo vpisali prvi, drugi in tretji razred. Prišli so predvsem smučarji iz vse Slovenije, v drugi in tretji letnik pa še tisti iz gimnazije Šentvid in škofjeloški športniki.

Bistvo je bilo:

- omogočiti dijakom, da lahko odhajajo na priprave zunaj Slovenije,
 - nuditi posebno pomoč dijakom pri učnih težavah,
- zagotoviti poseben način preverjanja znanja,
- zagotavljati šolsko prehrano,
 - zagotoviti dijaški dom

Moje sodelovanje se je zaključilo leta 1980, ko je končal gimnazijo tudi drugi moj sin. Ta čas in še vrsto let zatem je bilo obdobje največjih uspehov slovenskega smučanja in slovenskega športa. Dijaki smučarske gimnazije Škofja Loka so bili med drugimi; brata Šter, brata Virk, Jure Franko, Boris Strel, Grega Benedik, Tomaž Čižman in smučarski skakalci Vasja Bajc, Miran Tepeš in Primož Ulaga.

Vsi so uspešno končali gimnazijo, večina od njih tudi fakultete. Z mnogimi smo še v stiku in teh dni se radi spominjamo.

Janez Virk

Smučarski oddelki na gimnaziji v Škofji Loki - zakaj in kako smo jih ustanovili?

Oba prispevka o smučarskih oddelkih na Gimnaziji v Škofji Loki, ki sta jih napisala Milena Kordež in Janez Virk zelo dobro opisujeta nastanek in delovanje te, tako imenovane »smučarske gimnazije« v Škofji Loki, vseeno pa bi rad dodal še nekaj, kar v teh dveh prispevkih ni zabeleženo ali posebej poudarjeno. Najprej nekaj o samem ustanavljanju teh oddelkov.

Smučarske oddelke v Škofji Loki so ustanovili tudi zato, ker je bilo v Sloveniji veliko število mladih smučarjev. Posamezni smučarski klubi so imeli toliko pionirjev (11-15 let), da so se vozili na treninge z avtobusi. Danes jih imajo največ za dva kombija. Na posameznih tekmovanjih je štartalo po sto in več pionirjev in pionirk. Mladinci in mladinke (15- 18 let) danes sploh nimajo več samostojnih tekem. V tistih časih je na vsaki tekmi štartalo po osemdeset, včasih tudi do sto in več mladincev in mladink.

Pomembno je bilo tudi to, da nam je za realizacijo te zamisli v okviru Smučarske zveze Slovenije uspelo zainteresirati ne le vrh SZS, ampak tudi tako klubske kot reprezentančne trenerje. Pri projektu pa so sodelovali tudi zainteresirani starši. V interesu vseh je bilo, da večina teh mladih tekmovalcev, takrat še pionirjev, nadaljuje tekmovalno kariero kot mladinci.

Večina staršev se je zavedala, da morajo mladi tekmovalci uspešno zaključiti šolanje na srednji stopnji in si tako zagotoviti možnost za nadaljnje šolanje na raznih fakultetah. Takrat, v začetku sedemdesetih let, je bilo v Sloveniji že znanih nekaj tragičnih dogodkov, povezanih s posameznimi uspešnimi tekmovalci ob zaključku njihove aktivne športne kariere.

Poleg tega pa takrat tudi vrhunski smučarji pri nas niso zaslužili niti približno toliko, da bi

lahko karkoli privarčevali za kasnejše življenje. Praktično povedano, nič niso zaslužili. Naloga je bila torej jasna. Organizirati je bilo treba šolanje na srednji stopnji, ki bo omogočalo nadaljevanje vrhunske športne dejavnosti in uspešno dokončanje šole. Prof. Milena Kordež dovolj podrobno opisuje ustanovitev in delovanje športnih oddelkov. Resno in intenzivno delo za realizacijo tega projekta se je odvijalo leta 1973. Zakaj so smučarski oddelki začeli delovati šele jeseni leta 1976? Kdor danes raziskuje dejavnost šole na podlagi verodostojnih dokumentov, seveda ne more odkriti še ene velike ovire pri uresničitvi tega projekta. V takratni socialistični ureditvi našega šolstva ni smelo biti nobenega razlikovanja med dijaki. Ne po barvi kože, ne po veri, ne po narodnosti, seveda pa tudi ne po tem, ali se nekdo bolj intenzivno in pod posebnimi pogoji ukvarja s športom. In to načelo se je izvajalo dosledno in povsod!

Kaj pa zdaj?

Vse priprave so bile izvršene, vsi dejavniki so delovali usklajeno, toda obstajalo je vprašanje, ali si minister za šolstvo upa porušiti načelo enakosti vseh dijakov v šolskem sistemu.

Morali smo pridobiti širše družbeno soglasje, kot se je temu reklo takrat. Kje dobiti človeka, ki ima dovolj veliko težo in moč, da lahko odloči?

Obiskali smo Andreja Marinca, ki je bil takrat predsednik CK ZK Slovenije. Prepričali smo ga, da ne gre za nobene privilegije in elitizem, ampak le za poseben način organizacije pouka, ki dijakom omogoča usklajeno delo na obeh področjih. Obljubil nam je, da se bo angažiral za to, da bi ustrezno ministrstvo takšno tolmačenje tudi sprejelo.

In uspelo je. Končno so smučarski oddelki na Gimnaziji v Skofii Loki septembra 1976 začeli delovati.

Janez Šter